

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Overzicht voor het jaar 2019

Informatie voor nieuwe en bestaande SOK-leden.

Editie 2019, versie 1.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK) is een studiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Het doel van de SOK is het vergroten, onderhouden en uitdragen van kennis over de mergelgroeven, in het bijzonder in Nederland en België.

Voor leden en niet-leden worden onder andere excursies en lezingen georganiseerd. Onderzoekresultaten worden gepubliceerd in een eigen uitgave: SOK-Mededelingen. Naast onderzoek zet de SOK zich tevens in voor het behoud van de vele mergelgroeven. In 2017 werd het 40-jarig bestaan gevierd.

Overzicht voor het jaar 2019

Het SOK-bestuur wil middels dit overzicht de SOK-leden voorzien van informatie over onze studiegroep en andere organisaties. De behoefte naar deze informatie is meermaals kenbaar gemaakt. Daarnaast merkt het SOK-bestuur dat niet iedereen weet wie wat doet en welke verschillende organisaties, met ieder zijn eigen bezigheden, specifieke taken en werkzaamheden, er zijn.

Het doel van deze uitgave is om zowel bestaande als nieuwe leden beter te informeren door vaak versnipperde informatie samen te voegen. Denk hierbij aan praktische informatie, mogelijkheden tot groevebezoek, excursies, onderzoek en informatie betreffende andere organisaties. Met andere woorden: een leidraad of herinnering wie wat doet, wat er te doen is en wat je kunt doen.

Begin 2018 is een start gemaakt met het maken van een dergelijk overzicht en werd toen gepubliceerd in SOK-Info. Voor 2019 is het overzicht meer uitgebreid en besloten er een apart boekje van te maken (tevens beschikbaar als .pdf-bestand).

Het overzicht bestaat uit twee delen:

1. Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven
2. Andere organisaties, stichtingen, werkgroepen, enz.

Heb je tips voor volgend jaar om in dit overzicht op te nemen? Of een vraag over de inhoud? Stuur een mail naar het SOK-bestuur (secretariaat@sok.nl).

1) Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven

SOK-avond

SOK-avonden worden iedere 2e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, juli (onder voorbehoud), september en november gehouden (de oneven maanden) in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht beginnend om 19:30 uur.

Het programma wordt bekend gemaakt in de SOK-Info die voorafgaat aan de betreffende SOK-avond en op de Facebookpagina van de SOK. In principe bestaat de SOK-avond uit mededelingen van het bestuur en leden, gevolgd door lezingen en presentaties over mergelgroeven gerelateerde onderwerpen en tot slot een informeel samenzijn. Ook niet SOK-leden zijn welkom.

De SOK-avond voorzien van inhoud, blijft een uitdaging. We kunnen ieders hulp gebruiken. Wil je iets mededelen, vertellen of presenteren op de SOK-avond? We horen het graag. Je kunt het doorgeven aan Rob Visser (secretariaat@sok.nl). Een verhaal groot of klein, van beginnend tot meer ervaren bergloper/onderzoeker, het kan allemaal interessant zijn. Een item hoeft niet avondvullend te zijn. Denk bijvoorbeeld aan het vragen van tips over een bepaald onderwerp, hulp om verder te komen of het tonen van iets dat je gevonden, gekregen of gekocht hebt. Tien minuten over bijvoorbeeld een onderzoekje, een beginnend onderzoek of je pogingen daartoe zijn bijvoorbeeld ook waardevol. Kortom: je hoeft geen afgerond, van alle kanten belicht onderzoek klaar te hebben.

Het SOK-bestuur zou graag zien dat er meer contact is tussen de leden onderling zodat we elkaar beter leren kennen en weten waar een ander mee bezig is. Dat maakt het voor iedereen immers makkelijker om vragen te stellen aan elkaar en gezamenlijk op nieuwe ideeën te komen. Deze pauze van een SOK-avond en het informeel samenzijn aan het einde van de avond is hier de perfecte

gelegenheid voor. Het SOK-bestuur hoopt dat zoveel mogelijk aanwezigen nog even ‘blijven hangen’ en zich blijft openstellen voor gesprekken, vooral ook met nieuwe(re) leden.

SOK-Info

De SOK-Info is het ledenblad en bevat vooral nieuws van en voor de leden. Verder bevat het bulletin informatie en artikelen die vooral voor SOK-leden interessant zijn. Alle SOK-leden krijgen de SOK-Info thuisgestuurd.

Heb je iets te melden, gevonden, meegemaakt, gefotografeerd, ontdekt of een vraag; stuur het naar de SOK-Info redactie. Teksten met afbeeldingen kun je sturen naar de redacteur John Hageman (johnhageman45@gmail.com). Gebruik Times New Roman 12 en lijn links uit. Plaats de afbeeldingen in de tekst ongeveer op de gewenste plaats, zodat hier met de opmaak rekening mee gehouden kan worden. Frans Willems verzorgt de opmaak. Stuur de losse afbeeldingen naar Frans Willems (willemsfrans1@gmail.com). Je kunt John of Frans ook altijd aanspreken op een SOK-avond, waar zij meestal aanwezig zijn.

Meld je aan bij Susanne Hanssen (hanssen.susanne@gmail.com) voor het digitaal toegestuurd krijgen van de SOK-Info.

SOK-mail

In principe worden mededelingen en vragen geplaatst in het ledenblad SOK-Info. Daarnaast kan het SOK-bestuur de leden bereiken via een mailing. Het betreft bijvoorbeeld het sturen van oproepen en mededelingen. Als je e-mailadres in de SOK-ledenadministratie staat worden de mails ook naar jou gestuurd. Gaat er iets mis en ontvang je deze niet, laat het weten aan Susanne Hanssen (hanssen.susanne@gmail.com).

SOK-Mededelingen

De SOK publiceert circa tweemaal per jaar SOK-Mededelingen. Een medium waarin sinds 1982 onderzoeksresultaten worden vastgelegd. Ondertussen zijn er 69 nummers verschenen. De artikelen bevatten niet alleen een bulk aan informatie, maar geven ook een tijdsbeeld weer vanaf de jaren 80 en laten zien hoe de kennis over de groeven steeds uitgebreider wordt.

Wat wij nu over de mergelgroeven weten is immers niet zo vanzelfsprekend. Het is het resultaat van tientallen jaren onderzoek door berglopers en andere geïnteresseerden. Voor nieuwe(re) leden is het zeker aan te raden de SOK-Mededelingen vanaf nummer 1 te lezen of op zijn minst door te bladeren. Door de in december 2017 uitgebrachte dvd (ter ere van het 40-jarig jubileum van de SOK) kan iedereen toegang hebben tot de digitale versies van de SOK-Mededelingen. De verzamelaar of liefhebber van echte exemplaren kan contact opnemen met Ton Breuls (tbreuls@telenet.be). Er zijn (ook oudere) nummers op voorraad.

Als je NHGL/SOK-lid bent betekent het niet automatisch dat je ook de SOK-Mededelingen ontvangt. Je moet op de SOK-Mededelingen zijn geabonneerd. Ook niet-leden kunnen zich abonneren op SOK-Mededelingen. De prijs per nummer is 8,50 euro, voor abonnees zijn de verzendkosten inbegrepen.

Wanneer je een artikel wilt plaatsen in de SOK-Mededelingen neem je contact op met Ton Breuls (tbreuls@telenet.be). Je kunt Ton ook aanspreken op een SOK-avond, waar hij meestal aanwezig is. De SOK-Mededelingen redactie ontvangt graag artikelen die een halve uitgave vullen of zelfs een themanummer zijn. Ook kleine bijdragen zijn welkom. De redactie gaat na of het geschikt is voor SOK-Mededelingen, anders is het plaatsen in de SOK-Info een optie. In ieder geval kun je rekenen op hulp indien dit nodig is.

SOK-projecten en SOK-werkgroepen

In het overzicht van volgend jaar (begin 2020) wordt het onderdeel SOK-projecten en SOK-werkgroepen verder uitgewerkt.

SOK-excursies / rondleidingen / wandelingen

Het SOK-bestuur wil graag meerdere excursies per jaar laten plaatsvinden. Een en ander hangt af van de beschikbaarheid van iemand die organiseert of de excursie kan leiden. Wil je een excursie verzorgen of organiseren dan hoort het SOK-bestuur dit graag. Een excursie kan ook een (bovengrondse) begeleide wandeling zijn. Wanneer een excursie wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info. Indien dit vanwege de verschijningsdatum van de SOK-Info niet mogelijk is, wordt er altijd een mail gestuurd naar alle leden.

SOK-dwaaldagen

Het SOK-bestuur organiseert om de paar jaar (indien mogelijk 1 keer per jaar) dwaaldagen. SOK-leden kunnen in de betreffende groeve (of een deel daarvan) gedurende een middag of avond vrij rondlopen (op de toegestane gebieden). De organisatie van deze dwaaldagen is niet altijd even eenvoudig dus vandaar dat deze niet regelmatig plaatsvinden. Wanneer een dwaaldag wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info.

SOK/VSS-stand

Om de SOK, maar vooral de mergelgroeven in het algemeen, te promoten is de SOK/VSS-stand (gecombineerde stand van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven en de Stichting Ir. D.C. Van Schaik) nu en dan aanwezig op markten, open dagen, natuurdagen en dergelijke.

De stand wordt bemand door SOK-leden en medewerkers van de Van Schaikstichting. In 2018 is de SOK/VSS-stand aanwezig geweest op de Genootschapsdag en de kerstmarkt in de Gemeentegrot Valkenburg. Voor 2019 staat tot nu toe alleen de Genootschapsdag op de planning.

Wil je meehelpen en de stand bemannen of heb je een voorstel voor een activiteit/evenement waar de SOK/VSS-stand aan kan deelnemen, stuur dan een e-mail naar Rob Visser (secretariaat@sok.nl).

SOK-doc

In de loop der tijd zijn er boeken, tijdschriften, cd's, dvd's en dergelijke geschenken aan de SOK, zodat leden deze kunnen raadplegen. Deze zijn opgenomen in het SOK-documentatiecentrum oftewel SOK-doc.

Dit is aanwezig bij Susanne Hanssen. Heb je interesse in het inzien of lenen neem dan contact op met Susanne (hanssen.susanne@gmail.com).

SOK op het web

De SOK-website is vernieuwd met het doel juiste en actuele informatie te bieden. Ook worden er enkele pagina's toegevoegd die gericht zijn op het stimuleren van onderzoek. Het SOK-bestuur hoopt gedurende het jaar 2019 alle verouderde informatie te hebben vervangen.

Op de SOK-facebook pagina worden regelmatig nieuws- en agenda items geplaatst, zodat leden en niet-leden hiervan op de hoogte worden gebracht.

SOK-bestuur

Het SOK-bestuur bestaat uit de volgende personen:

- Susanne Hanssen, voorzitter
- Rob Visser, secretaris
- Kevin Amendt, algemeen bestuurslid
- John Hageman, algemeen bestuurslid
- Johan Janssen, algemeen bestuurslid
- Patrick Semmeling, algemeen bestuurslid
- Frans Willems, algemeen bestuurslid

Het aantal bestuursvergaderingen is verhoogd van 1x per twee maanden naar 1x per maand. Er zijn immers altijd veel onderwerpen te bespreken. Naast de vergaderingen werken de bestuursleden aan verschillende taken.

In iedere SOK-Info wordt bij het nieuws van de voorzitter enkele zaken vermeld waar het SOK-bestuur mee bezig is, zodat de leden hierover worden geïnformeerd. Heb je vragen aan het SOK-bestuur, stuur dan een e-mail naar Rob Visser (secretariaat@sok.nl).

SOK-reglement

Het reglement van de SOK bevat zaken als de doelstelling, taken en gedragscode. Momenteel wordt dit document door het SOK-bestuur bijgewerkt, zodat het actueel is en het SOK-bestuur een actueel reglement als leidraad kan gebruiken.

Indien het bijgewerkte reglement is goedgekeurd door het NHGL wordt het in de SOK-Info en op de website gepubliceerd. Vooral is het huidige reglement van toepassing.

Vergunning voor SOK-leden onderzoek Noord en Zonneberg

De Sint Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor het gebied onder het Fort, het Noordelijk en Zonneberg gangenstelsel.

Wil je gebruik maken van de mogelijkheid om in deze mergelgroeven een onderzoek te doen, stuur dan een email aan het SOK-Bestuur (Rob Visser, secretariaat@sok.nl).

Overige groeven

Bij interesse in bezoek/onderzoek in mergelgroeven die niet beheerd worden door de Van Schaikstichting kun je informeren bij het SOK-bestuur naar de mogelijkheden. In hoeverre het SOK-bestuur hierin iets kan betekenen is afhankelijk van de beschikbare tijd van bestuursleden en de mogelijkheden/voorwaarden die de groevebeheerder/-eigenaar stelt.

Het SOK-bestuur heeft contacten met groevebeheerders en – eigenaren en kan bijvoorbeeld tips geven, informeren of bemiddelen. Wil je hiervan gebruik maken stuur dan een email aan het SOK-bestuur (Rob Visser, secretariaat@sok.nl).

2) Andere organisaties, stichtingen, werkgroepen, enz.

Het tweede gedeelte heeft als doel duidelijkheid te geven over andere organisaties die betrokken zijn bij het onderwerp onderaardse kalksteengroeven of daaraan gerelateerde onderwerpen. Het overzicht geeft een korte beschrijving van de organisatie, bevat (indien van toepassing) tips wat je bij andere organisaties kunt doen en dient ter verduidelijking van wat de SOK wel en niet is.

Laatstgenoemde blijkt van belang te zijn, omdat het niet voor iedereen duidelijk is welke activiteiten of bezigheden wel en niet van de SOK zijn. Dit komt bijvoorbeeld doordat er met bepaalde organisaties een goede samenwerking is en/of personen/medewerkers bij meerdere organisaties tegelijk actief zijn.

Van belang is dus om te weten dat onderstaande genoemde organisaties geen onderdeel uit maken van de SOK. Uiteraard streeft het SOK-bestuur wel naar een goede samenwerking.

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

De SOK is een onderdeel, beter gezegd een studiegroep, van het Natuurhistorisch Genootschap. Het Natuurhistorisch Genootschap is een vrijwilligersvereniging met als kerntaak natuuronderzoek in de provincie Limburg. Het doel van de vereniging is het bevorderen van de biologische en geologische studie in Limburg en het beschermen van natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven is één van de vele studiegroepen van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Ieder SOK-lid is ook lid van het Genootschap.

Natuurhistorisch Maandblad

Als lid van het Genootschap krijg je elke maand het Natuurhistorisch Maandblad thuisgestuurd. Mede doordat de SOK haar eigen publicatiemogelijkheden heeft staan er in het Natuurhistorisch Maandblad weinig artikelen over de mergelgroeven. Met meer regelmaat verschijnen er wel artikelen over vleermuisonderzoek in de mergelgroeven en over fossielen in het Krijt.

Genootschapsdag

Elk jaar op de zaterdag na carnaval vindt in Roermond de Genootschapsdag plaatst. In 2019 is dat op zaterdag 9 maart. De bijeenkomst is niet alleen bedoeld als ontmoetingsdag voor leden, maar nadrukkelijk om een breed publiek kennis te laten maken met het werk van het Natuurhistorisch Genootschap.

Op het programma staan veel lezingen over actuele onderwerpen betreffende de Limburgse natuur. Er is een uitgebreide informatiemarkt met stands van organisaties waarmee het Genootschap een relatie heeft en tevens organiseert het Genootschap een tweedehands boekenmarkt.

De SOK is aanwezig met de SOK/VSS-stand en een SOK-lid verzorgt vaker een lezing.

Activiteiten kringen

Het Natuurhistorisch Genootschap heeft naast de studiegroepen ook een aantal kringen. Voor wat betreft de mergelgroeven kunnen de kringen Maastricht en (in mindere mate) Heerlen interessant zijn. Zo is er bij beide kringen wel eens een lezing met mergelgroeven of vleermuizen als onderwerp. De kring Maastricht organiseert daarnaast excursies (dan wel gericht op de aanwezige natuur) in gebieden waar groeven liggen. Wil je op de hoogte blijven van de activiteiten van de Kring Maastricht, stuur dan een email naar Marian Baars (mjbaars@hotmail.com).

Natuurhistorisch Museum

Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg hebben vrij toegang tot het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Een bezoek is zeker de moeite waard, mede gezien de uitgebreide aandacht voor fossielen uit het Krijt. Via de hal gaat een trap omlaag naar een kelderruimte, die is omgebouwd tot aan de ene zijde een prehistorische vuursteenmijn en aan de andere zijde een werkfront in een mergelgroeve (inclusief gereedschappen).

Stichting Ir. D.C. van Schaik

De Stichting Ir. D.C. van Schaik is een werkstichting van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en heeft een nauwe band met de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven. Alhoewel er veel samenwerking is, betreft het een zelfstandige stichting.

De doelstelling van de Van Schaikstichting is het beheren van onderaardse kalksteengroeven in het Nederlands en Belgisch Mergelland om de aanwezige geologische, historische en

biologische waarden te behouden en deze groeven voor onderzoek en niet-commerciële c.q. educatieve bezoeken open te stellen.

Toegang tot groeven

De Van Schaïkstichting beheert momenteel 12 groeven (waaronder een schuilkelder en een Préhistorische vuursteenmijn). Onderstaande groeven kunnen zelfstandig worden bezocht. De contactgegevens van de beheerders staan tevens op de achterzijde van de SOK-Info vermeld.

Apostelgroeve bij Maastricht

De beheerder is Ton Breuls. Je kunt Ton bellen of mailen om een afspraak te maken. De sleutel kun je dan ophalen en terugbrengen in Kanne.

Gewandgroeve en Heiberggroeve bij Sibbe/Valkenburg

De beheerder is Marc Dresens. Neem met Marc contact op om een afspraak te maken.

Groeve de Keel

De beheerders zijn Luck Walschot en René Peels, je kunt normaal gesproken met hen contact opnemen om een afspraak te maken voor een groeve bezoek. Momenteel is de groeve echter op last van de gemeente Riemst tijdelijk gesloten voor bezoek, maar een oplossing is gezocht en wordt nu aangepakt.

Keldertjes Slavante

De beheerder is Wil Ramaekers, je kunt met hem contact opnemen voor een afspraak te maken.

Roothergroeve

De beheerder is John Hageman. Je kunt John het beste bellen om een afspraak te maken. De sleutel kun je dan ophalen en terugbrengen in Itteren.

Groeve Theunissen 2

De beheerders zijn Ed en Thuur Thijssens. Je kunt hen bellen om een afspraak te maken. De sleutel kun je dan ophalen en later terugbrengen.

Werkdagen

De Van Schaïkstichting heeft eigen medewerkers en een technische dienst, toch is het nu en dan handig om wat extra handen hulp te hebben. Dan doet de Van Schaïkstichting een oproep aan de SOK-leden. Het werk kan variëren van opruim- en snoeiwerkzaamheden tot het verlenen van hand- en spandiensten bij graaf- en bouwwerkzaamheden. Naast het werk in de groeve is het belangrijkste om er samen een gezellige dag van te maken. De uitgebreide lunch die wordt verzorgd draagt hier zeker aan bij.

Wanneer een werkdag wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info.

Vrienden van de Van Schaïkstichting

De "Vrienden van de Van Schaïkstichting" zijn mensen die de berg een warm hart toedragen en de stichting Ir. D.C. van Schaïk jaarlijks met een bijdrage willen steunen. Als je toetreedt tot de Vrienden van de van Schaïkstichting krijg je de "Steunpilaar" en een uitnodiging voor een bezoek aan één van onze groeven. Tijdens dit bezoek zullen mensen van de stichting een rondleiding verzorgen en kun je als vriend contact leggen met de medewerkers van de stichting, die op deze dag ook aanwezig zijn.

Wil je de Van Schaïkstichting steunen neem dan contact op via info@vanschaikstichting.nl.

Steunpilaar

De nieuwsbrief van de Van Schaïkstichting genaamd de Steunpilaar verschijnt minimaal een maal, liefst tweemaal per jaar (voorjaar en najaar). Deze uitgebreide nieuwsbrief geeft een overzicht van de activiteiten in de afgelopen periode.

De Vrienden van de Van Schaïkstichting krijgen de Steunpilaar thuisgestuurd. Vorige versies van de Steunpilaar zijn bij de stichting te bestellen, zolang de voorraad strekt. Door de in december 2017 uitgebrachte dvd (ter ere van het 40-jarig jubileum van de SOK) kan iedereen toegang hebben tot de digitale versies van de Steunpilaren.

Medewerkers

De Van Schaïkstichting reilt en zeilt dankzij de inzet van alle vrijwilligers. Heb je interesse om mee te werken, stuur dan een email naar info@vanschaikstichting.nl. Je kunt ook Joep Orbons, René Haemers of Bram Borsboom aanspreken wanneer zij aanwezig zijn op een SOK-Avond.

Vuursteenmijntjes

De Stichting Ir. D.C. van Schaïk beheert sinds 2017 samen met de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven de préhistorische vuursteenmijnen in Rijckholt. De Van Schaïkstichting verzorgt de excursies waar veel lokale bezoekers, toeristen en (school)groepen aan deelnemen.

Kijk voor meer informatie over de Van Schaïkstichting op www.vanschaikstichting.nl en voor een rondleiding in de vuursteenmijnen in Rijckholt op www.vuursteenmijn.nl.

Vereniging Natuurmonumenten

De natuurbeschermingsorganisatie Natuurmonumenten beheert meerdere terreinen waar mergelgroeven in zijn gelegen. De meeste mergelgroeven van Natuurmonumenten bevinden zich in de Sint Pietersberg. De Sint Pietersberg is gezien de hoge bezoekersaantallen en de ontwikkelingen in de ENCI-groeven een belangrijk gebied voor Natuurmonumenten.

De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor een aantal groeven (zie deel 1), de Van Schaikstichting beheert een groeve van Natuurmonumenten en de Zonneberg kan worden bezocht onder de RRB-regeling (zie elders deel 2).

Stichting het Limburgs Landschap

De natuurbeschermingsorganisatie Het Limburgs Landschap beheert meerdere terreinen waar mergelgroeven in zijn gelegen. Nu en dan worden er excursies georganiseerd door de Curfsgroeven (dagbouwgroeven). Het voormalige NAVO-hoofdkwartier in de Cannerberg is na een jarenlange sanering opengesteld voor begeleide rondleidingen. Kijk voor meer informatie op www.limburgs-landschap.nl/agenda.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is de bos- en natuurbeheerder van de Nederlandse staat. De organisatie beheert in opdracht van de rijksoverheid omstreeks 260.000 hectare bos, natuurgebieden en andere terreinen, en is daarmee de grootste bos- en natuurbeheerder van Nederland. Staatsbosbeheer beheert ook vele terreinen waarin mergelgroeven zijn gelegen.

Natuurpunt

Natuurpunt is een onafhankelijke vrijwilligersvereniging die zorgt voor de bescherming van kwetsbare en bedreigde natuur in Vlaanderen. De werking steunt op drie pijlers: natuureducatie, natuurbeheer en natuurstudie. Natuurpunt beheert meerdere terreinen waar mergelgroeven in zijn gelegen. Bijvoorbeeld de Tiendeberg en het Vlaamse deel van het plateau van Caestert (beide bij Kanne).

Vleermuistellingen

Telgroep Natuurhistorisch Genootschap

Tijdens het vleermuisseizoen (de periode dat de mergelgroeven worden gebruikt door de vleermuizen voor hun winterslaap) worden verschillende tellingen georganiseerd. Deze tellingen vinden vaak al tientallen jaren plaats en de gegevens worden vastgelegd voor onderzoek. Behalve het tellen worden deze vleermuizen ook op soort gebracht. Heb je interesse in vleermuizen, wil je mee om te tellen en leren determineren met de telgroep van het Natuurhistorisch Genootschap, neem dan contact op met Ger Beckers (pghbeckers@ziggo.nl).

Andere telgroepen

Naast de telgroep van het Natuurhistorisch Genootschap zijn er verschillende andere telgroepen actief. Iedere telgroep telt elk jaar, vaak al decennialang, dezelfde mergelgroeven.

Stichting Recreatief Berglopen

Om te voorzien in een behoefte tot recreatief gebruik van de onderaardse kalksteengroeven, met name het Zonneberggangenstelsel in de Sint Pietersberg, is in 1996 een samenwerkingsverband ontstaan wat inmiddels is uitgegroeid tot een stichting “Stichting Recreatief Berglopen” (RRB).

De RRB is een zelfstandige stichting en staat los van de SOK. Er is dus geen relatie tussen het lidmaatschap van het NHGL/de SOK en de vergunning voor het bezoeken van de Zonneberg van de RRB. Wel is het zo dat in het RRB-bestuur minstens twee SOK-leden plaatsnemen.

Het Zonneberggangenstelsel kan op vrijdagavonden worden bezocht van 19.30 uur tot 24.00 uur. Voor ieder bezoek vindt het uitschrijven van vergunningen plaats tussen 19.30 uur en 20.30 uur in de ruimte van de RRB bij de ingang van de Zonneberg. Alleen vergunninghouders krijgen een sleutel en zij mogen drie mensen meenemen. Na het aantonen dat je voldoende kennis van de Zonneberg hebt om niet te verdwalen en de uitgang kunt vinden word je op de lijst van vergunninghouders geplaatst. In de tussentijd kun je je melden bij de RRB-ruimte tegenover de Zonneberg ingang en in de meeste gevallen zijn er berglopers te vinden die bereid zijn je mee te nemen.

Kijk voor meer informatie op www.stichtingrrb.nl of neem contact op met secretariaat@stichtingrrb.nl.

Erkend Bergloperscertificaat

Op oude foto's ziet men nog wel eens een groeve-ingang, waarin het lijkt dat men zo naar binnen kan wandelen. Dit is sinds de jaren '80/'90 echter meestal niet meer mogelijk. Vanwege de vernieuwde mijnwet dient een zelfstandig bezoeker aan een aantal voorwaarden

te voldoen. Dit heeft natuurlijk alles te maken met veiligheid en de wettelijke aansprakelijkheid. Of het nu voor toerisme, onderzoek of andere doeleinden is: een groeve dient voor gebruik gekeurd te zijn. Deze keuring bepaalt of een groeve (of gedeelte daarvan) geschikt is voor intensief gebruik, extensief gebruik, of helemaal is afgekeurd voor enig gebruik.

Intensief gekeurd gebied wordt in de regel gebruikt voor toeristische rondleidingen, kerstmarkten of andere vormen van intensief gebruik. Hiervoor zijn zowel de plafonds 'afgeklopt' (verwijderen van slechte stukken), alsook gecontroleerd op scheuren en breuken. Ook de pilaarsterktes worden indien nodig berekend door een ingenieur gesteentemechanica.

De extensief gekeurde gebieden hebben in de regel enkel een visuele controle gehad en alleen daar waar acuut gevaar was is ingegrepen om het weer veilig te krijgen. Het betreden van extensief gekeurde gebieden is uit veiligheid niet zomaar mogelijk.

Om onderzoekers en berglopers toch gelegenheid te geven in extensief gekeurde gebieden te lopen, is er een speciale regeling in het mijnbouwbesluit dat hierin voorziet. Voordat men deze gebieden mag betreden, is het nodig om een cursus te doorlopen die je bekend maakt met het herkennen van gevaarlijke situaties, met de nadruk op de gesteente mechanische veiligheid. Het maakt niet uit hoeveel ervaring je ook hebt: deze cursus is een wettelijke verplichting.

De Erkend Berglopercursus bestaat sinds 2004 en wordt gegeven door een erkend ingenieur gesteentemechanica. De organisatie en administratie wordt verzorgd door Rob Heckers. De cursus bestaat uit twee delen: na een theorieavond volgt er een praktijkavond om te wijzen op herkenningpunten die tijdens de theorie zijn uitgelegd. Pas als beide delen zijn doorlopen mag men zich erkend bergloper noemen.

Om deel te nemen aan deze cursus dien je lid te zijn van een van de samenwerkende partijen: RRB (Regeling Recreatief Berglopen), SOK (Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven), SJB (stichting Jezüietenberg), VSS (Stichting Ir. D.C. van Schaik), Maastricht Underground (VVV), het gilde van de Bergmennekes of de vlermuistellers van de zoogdierenwerkgroep van het NHGL.

Hiervoor hoef je meestal zelf geen actie te ondernemen, als aspirant cursist krijg je automatisch een oproep (je moet uiteraard wel je gegevens hebben doorgegeven: naam, adres, woonplaats, emailadres en geboortedatum). De cursus wordt ongeveer 1 of 2 keer per jaar gegeven, naar gelang er genoeg nieuwe kandidaten zijn. Als lid van een van de participerende organisaties zijn er geen kosten verbonden aan deze cursus. Het behaalde certificaat heeft een geldigheid van 10 jaar, waarna de cursus opnieuw gevolgd dient te worden.

Samengevat:

Om toegang te krijgen tot een groeve op Nederlands grondgebied dient men vrijwel altijd gecertificeerd te zijn als Erkend Bergloper. Zonder deze erkenning is volgens het mijnbouwbesluit geen toegang mogelijk buiten de intensief gekeurde gebieden (dus dan zou je vrijwel alleen de gebieden ten behoeve van toeristische rondleidingen kunnen bezoeken). Let op: men kan aan het Erkend Bergloperschap echter geen toegangsrechten ontlennen! De eigenaar van een groeve bepaald zelf hun toegangsbeleid.

Rob Heckers organiseert de EBC namens de samenwerkende organisaties en kan je eventuele vragen per mail (robmac@planet.nl) beantwoorden.

Nederlandse Geologische Vereniging afd. Limburg

Het doel van de Nederlandse Geologische Vereniging (NGV) afd. Limburg is het verspreiden van kennis en het bevorderen van de studie betreffende de geologie. Om dit doel te bereiken worden onder andere lezingen en excursies georganiseerd.

Het ledenblad van de geologische vereniging heet Spreekende Bodem. In de eerste editie van het jaar staat in de Spreekende Bodem een overzicht met alle excursies en lezingen van het komende jaar. Lezingen en excursies zijn soms mergel gerelateerd, waaronder de excursies naar de ENCI-groeve (voor zolang het nog is). Volgens bepaalde voorwaarden mag er dan vrij worden gezocht naar fossielen of al lopend door de groeve geologische aspecten worden bekeken.

Voor meer informatie kijk op <https://geologie.nu/regionaal/ngv-afdeling-limburg-homepage/>

Stichting 'In onsen Lande van Valckenborgh'

De stichting 'In onsen Lande van Valckenborgh' heeft als doel: het bevorderen van kennis over de geschiedenis van het voormalige land van Valkenburg en grensoverschrijdende gebieden en het in stand houden en conserveren van het cultureel erfgoed van de regio. Daarbij zijn de prehistorische vuursteenmijnen in Valkenburg een belangrijk onderwerp.

Kijk voor meer informatie op www.iolvv.nl.

Stichting de Rotswoning

Sinds 17 mei 1971 zijn vrijwilligers bezig met de restauratie van de rotswoningen aan de Geulhemmerweg en de Geulhemmergroeve. Op 25 november 1976 is door een aantal van deze vrijwilligers de stichting “De Rotswoning” opgericht. Het in stand houden en restaureren van de rotswoningen en grot (Geulhemmergroeve) zijn de belangrijkste activiteiten van de stichting. Deze vertegenwoordigen in de regio een belangrijk deel van ons cultuurhistorisch erfgoed.

De stichting geeft rondleidingen (op afspraak) in de Geulhemmergroeve. Op tweede kerstdag is het toeristisch deel van de groeve (met kapel en rotswoningen) zonder rondleiding te bezoeken.

Kijk voor meer informatie op www.rotswoning.nl.

Vzw Hulpdienst Groeven

De vzw Hulpdienst Groeven (HDG) is in 1997 opgericht in samenwerking met de gemeente Riemst en heeft ten doel het betreden van onderaardse kalksteengroeven voor inspectie, begeleiding, onderzoek of inventarisatie. Dit houdt onder meer in het gevraagd of ongevraagd signaleren of adviseren over situaties of gebeurtenissen, die een bedreiging of verstoring kunnen zijn of vormen van de veiligheid van stabiliteit, personen, (cultuur)historie, landschap of flora en fauna van of in de nabijheid van onderaardse kalksteengroeven.

Hiermee ondersteunt de Hulpdienst Groeven de gemeentelijke Dienst groeven van de gemeente Riemst. Begin 2019 gaat de vrijwilligersgroep Werkgroep Groevenonderzoek Riemst (WGR) samen met de Hulpdienst Groeven.

Werkgroep Groevenonderzoek Riemst

De Werkgroep Groevenonderzoek Riemst (WGR) is een vrijwilligersgroep voor de gemeente Riemst. De WGR houdt zich primair bezig met onderzoek en kartering in mergelgroeven, die gelegen zijn in de gemeente Riemst. In woord en geschrift dragen de leden de verworven kennis uit. Op deze wijze probeert de WGR bij te dragen aan een positieve bewustwording en dus respect voor het culturele erfgoed van en rondom de mergelgroeven.

Verder ondersteunt de WGR de gemeentelijke Dienst groeven van de gemeente Riemst door het geven van advies, begeleiding en inspectie. Begin 2019 gaat de vrijwilligersgroep Werkgroep Groevenonderzoek Riemst (WGR) samen met de Hulpdienst Groeven.

Stichting Ondergrondse Werken

Stichting Ondergrondse Werken (SOW) zet zich in voor het behoud van de karakteristieke verschijningsvorm van de ondergrondse bouwwerken in Limburg. Daarbij gaat het in het bijzonder om mergelgroeven, ijskelders en vluchtgangen in relatie tot hun omgeving. Ondergrondse Werken maakt boeken en heeft een documentatiecentrum met onder andere prentbriefkaarten, foto's, plattegronden en boeken over ondergrondse werken.

Kijk voor meer informatie op
www.hklimburg.nl/organisaties/stichting-ondergrondse-werken.html

Stichting Oud Sint-Pieter

Het Sint-Pieters Museum op de Lichtenberg, waar ook veel aandacht werd geschonken aan de mergelgroeven, is helaas definitief gesloten. Wel gaat de Stichting Oud Sint-Pieter door met het uitbrengen van het tijdschrift 'Sint-Pieter vroeger en nu', deze verschijnt twee keer per jaar. Regelmatig zijn er artikelen die ook interessant zijn voor geïnteresseerden in de Sint Pietersberg of is een artikel volledig gewijd aan mergelgroeven.

Voor verkooppunten, een index van verschenen artikelen of het bestellen van oude nummers zie www.oudsintpieter.com/tijdschrift.htm

Dag van de Limburgse Landschapsgeschiedenis

De Dag van de Limburgse Landschapsgeschiedenis is een initiatief van de Commissie Landschapsgeschiedenis van het LGOG (Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap). De dag wordt in samenwerking met verschillende partijen georganiseerd.

Het doel is geïnteresseerden en deskundigen bij elkaar brengen, kennis uitwisselen en nieuwe samenwerkingen opstarten. In 2018 werd deze dag voor de tweede keer georganiseerd en was er onder andere aandacht voor het onderwerp mergelgroeven.

Raadpleeg de pagina van de Commissie op de website van het LGOG (www.lgog.nl/themas/landschapsgeschiedenis) voor meer informatie.

**Studiegroep
Onderaardse
Kalksteengroeven**
Natuurhistorisch Genootschap in Limburg